

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ

Г. Нестеренко, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0002-4411-1242

Львівський національний університет природокористування

<https://doi.org/10.31734/architecture2025.26.121>

Нестеренко Г. Навчальна практика як складова професійної підготовки майбутніх інженерів-землевлпорядників

Організація навчальної практики важлива для професійної підготовки фахівців із геодезії та землеустрою. Проведення практики вимагає чіткого розуміння її значення та оптимального вибору форм, змісту й методів на кожному етапі навчання. Лише інтеграція практики в систему фахової підготовки з урахуванням її базових структурних компонентів забезпечує формування необхідних професійних компетентностей.

Зауважено актуальність якісної підготовки майбутніх фахівців з геодезії та землеустрою. Розкрито особливості організації навчальної практики майбутніх фахівців з геодезії та землеустрою з урахуванням практикоорієнтованого підходу.

Зазначено, що практична підготовка студентів – обов'язкова та інтеграційна складова освітньо-професійної програми фахівців із геодезії та землеустрою. Вона поглиблює та закріплює професійні знання, уміння та навички, набуті під час роботи в аудиторії університету. Мета практичної підготовки полягає в оволодінні студентами теоретичними та практичними знаннями і навичками, освоєнні новітніх технологій, формуванні професійних компетентностей для індивідуального прийняття рішень, постійному оновленні здобутих знань та психологічній адаптації до реальних умов на виробництві.

Показано, що кваліфікація молодого фахівця оцінюється його здатністю застосовувати здобуті знання та вміння для виконання завдань на виробництві, що вимагає планування та управління виробничими процесами.

Практична підготовка студентів відбувається на практичних та лабораторних заняттях із фахових дисциплін та під час проходження практики на підприємствах з геодезії та землеустрою. Перелічено основні етапи практичної підготовки у структурі навчального процесу: ознайомчий, навчально-технологічний етап, виробничо-професійний.

Окреслено ключові аспекти критеріїв готовності до професійної діяльності, які охоплюють такі аспекти: професійна свідомість, швидкість адаптації особистості у різних виробничих ситуаціях, доцільність практичних дій, рівень сформованості організаторських здібностей, комунікативні навички тощо.

Ключові слова: геодезія та землеустрій, державний земельний кадастр, навчальна практика, практична підготовка.

Nesterenko H. Training practice as an integral component of professional development for future land management engineers

The organization of training practice is crucial for the professional development of specialists in geodesy and land management. Effective training necessitates a comprehensive understanding of its importance, as well as the careful selection of appropriate forms, content, and methods at each stage of the educational process. Only by integrating training into the overall framework of professional education, while considering its key structural components, we can ensure the development of essential professional competencies.

The relevance of high-quality training for future specialists in geodesy and land management underpins the choice of this topic. This article aims to elucidate the unique aspects of organizing training practice for future specialists in geodesy and land management, with a focus on a practice-oriented approach.

Practical training for students is a mandatory and vital component of the educational and professional program for specialists in geodesy and land management. This training enhances and reinforces the professional knowledge, skills, and competencies acquired in the university classroom. The primary objective of practical training is to empower students to master both theoretical and practical knowledge, familiarize themselves with the latest technologies, and develop professional competencies for independent decision-making. Additionally, it helps them continuously update their knowledge and adapt psychologically to real-world workplace conditions.

The qualification of a young specialist is evaluated based on their ability to apply their acquired knowledge and skills to tackle production-related problems that involve planning and managing production processes.

Practical training occurs during practical and laboratory classes in professional disciplines as well as through internships at geodesy and land management companies. The article describes the main stages of practical training, namely the introductory, educational and technological, and the production and professional stage.

The criteria for readiness for professional activity encompass several key aspects, including professional awareness, adaptability in various production scenarios, practical action expediency, development of organizational abilities, communication skills, etc.

Keywords: geodesy and land management, state land cadastre, training practice, practical training.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характерний усебічною та системною модернізацією. Впровадження державних та професійних стандартів і жорсткі вимоги Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до акредитації закладів вищої освіти спонукають до розроблення нових критеріїв якості освітнього процесу. Це безпосередньо впливає на підготовку фахівців спеціальності «Геодезія та землеустрій» та суттєвого розширення обсягу практичної підготовки.

Навчальна практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітньо-професійна програма – Геодезія та землеустрій є невід’ємною складовою підготовки фахівців із вищою освітою. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття та удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною спеціальністю. Так, у Стандарті вищої освіти підготовки бакалаврів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій, який затверджено та введено в дію наказом МОН України від 11.05.2021 р. за № 517, зазначено, що мінімальний обсяг кредитів ЄКТС, призначених для практик (геодезичної, виробничої тощо – відповідно до спеціалізації) становить не менше ніж 15 кредитів ЄКТС (на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років – 240 кредитів ЄКТС) обсягу освітньої програми [9].

Якісна практична підготовка фахівців із геодезії та землеустрою – умова успішного розвитку землевпорядної галузі в сучасних умовах розвитку земельних відносин. Сьогодні спеціалістів із геодезії та землеустрою готують 48 ЗВО [8, с. 1], що свідчить про актуальність фаху та затребуваність галузі висококваліфікованими кадрами, де вагоме місце в навчальному процесі відводиться саме рівню практичної підготовки здобувачів.

Організація навчальної практики важлива для професійної підготовки фахівців із геодезії та землеустрою. Проведення практики вимагає чіткого розуміння її значення та оптимального вибору форм, змісту та методів на кожній стадії навчання. Лише інтеграція практики в систему фахової підготовки з урахуванням її базових структурних компонентів забезпечує формування необхідних професійних компетентностей [2, с. 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вибір теми зумовлений актуальністю якісної підготовки майбутніх фахівців із геодезії та землеустрою, яку розглядали такі метри землевпорядної науки як М. Г. Ступень [2], В. Ю. Пересоляк [6], однак питання навчальної практики не висвітлювались.

Постановка завдання. Наше завдання – розкрити особливості організації навчальної практики майбутніх фахівців з геодезії та землеустрою з урахуванням практикоорієнтованого підходу.

Виклад основного матеріалу. Практична підготовка студентів – обов’язкова та інтеграційна складова освітньо-професійної програми фахівців із геодезії та землеустрою. Вона поглиблює та закріплює професійні знання, уміння та навички, здобуті під час роботи в аудиторії університету. Мета практичної підготовки полягає в оволодінні студентами теоретичними та практичними знаннями і навичками, освоєнні новітніх технологій, формуванні професійних компетентностей для індивідуального прийняття рішень, постійному оновленні здобутих знань та психологічній адаптації до реальних умов на виробництві.

У педагогічній науці [7, с. 58] виокремлюють такі етапи практичної підготовки:

- практичні та лабораторні заняття: первинний етап, спрямований на формування базових навичок із спеціальних фахових дисциплін;
- навчальна практика: ознайомлює із специфікою обраної спеціальності та здобуття основних професійних умінь і навичок із загальнопрофесійних та спеціальних дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою [4];
- професійна (виробнича) практика: завершальний етап навчання, метою якого є вдосконалення та узагальнення здобутих знань, умінь і навичок на базі підприємства, оволодіння професійним досвідом та завершення формування майбутнього фахівця. А також вона передбачає збір матеріалів для кваліфікаційної роботи чи наукової діяльності.

У педагогічній енциклопедії термін «практика» тлумачиться: як зумовлена специфікою соціального буття цілеспрямована, чуттєвопредметна діяльність людей, змістом якої є перетворення природи й суспільства, специфічно людська форма життєдіяльності, спосіб буття людини у

світі [1, с. 268]. В енциклопедичному словнику термін «практика» визначено як поняття, що характеризує особливий різновид активності людського світовідношення, філософське витлумачення котрого тяжіє або до універсалізму та етичних характеристик, або до локалізації чуттєво-матеріального. Практику розглянуто в діалектичній єдності з теорією і як єдину систему з такими компонентами як: ціль, діяльність, предмет, засоби та результат [11, с. 521].

У педагогічних дослідженнях поняття «практика» конкретизується як:

- базовий елемент для формування професійної компетентності (знань, умінь, навичок);
- ціннісна орієнтація фахівця, що визначає його професійну спрямованість та ставлення до праці;
- організаційна форма освітнього процесу, спрямована на освоєння практичних навичок.

Кваліфікація молодого фахівця оцінюється його здатністю застосовувати здобуті знання та вміння для виконання завдань на виробництві, що вимагає планування та управління виробничими процесами. Отже, формування професійної готовності майбутніх фахівців землепорядної галузі безпосередньо залежить від володіння практичними знання, вміннями та навичками [4; 10].

Практична підготовка студентів відбувається на практичних та лабораторних заняттях із фахових дисциплін та під час проходження практики на підприємствах з геодезії та землеустрою. У структурі навчального процесу практична підготовка поділяється на етапи:

- ознайомчий етап: спрямований на формування основного уявлення про обрану професію та її специфіку;
- навчально-технологічний етап: набуття першого практичного досвіду та формування професійних умінь;
- виробничо-професійний етап: характерний самостійним виконанням поставлених завдань, пов'язаних з організацією діяльності підприємства. На цьому етапі відбувається формування спеціальних фахових умінь, розвиток якостей, здібностей та освоєння навичок командної роботи та прийняття рішень у реальних умовах.

Ефективність практичної підготовки студентів залежить від низки чинників [10]:

- організаційно-технологічних: технологія навчання, зміст, форми та методи практичного підготовки, а також матеріально-технічне забезпечення навчального закладу;
- суб'єктивно-особистісних: професійно-пізнавальний інтерес, ціннісні орієнтації, професійна спрямованість, пізнавальні та комунікативні здібності здобувачів;

- педагогічних та соціальних: рівень професійної компетентності викладачів та соціальний контекст (сім'я, родинні традиції).

Навчальна практика є логічним продовженням лекційних та практичних занять і становить обов'язкову ланку в підготовці фахівців із геодезії та землеустрою. Ключовою умовою її ефективної організації є попередня сформованість фахових компетенцій, знань та умінь у здобувачів вищої освіти, набутих у процесі вивчення профільних дисциплін. Метою навчальної практики є: поглиблення теоретичних знань та вмінь, практична реалізація освітніх завдань, стимулювання інтелектуального розвитку, виокремлення обдарованих студентів та їх залучення до науково-дослідної роботи.

Завдання навчальної практики [7, с. 59] поділяються на такі категорії:

- розвиток особистісно-професійних якостей;
- опанування методикою експериментальних досліджень та обробки даних;
- безпосереднє виконання експериментальних досліджень;
- реалізація виховної роботи у студентському середовищі.

Навчальна практика важлива для професійного становлення майбутніх спеціалістів із геодезії та землеустрою. Вона не лише збагачує знання студентів досвідом та сприяє їхній науково-дослідній орієнтації, а також дає змогу визначати напрями для виконання курсових і кваліфікаційних робіт, а також планувати майбутні наукові дослідження після завершення навчання у закладі вищої освіти. Отож, фахова практика є невід'ємною складовою, головне завдання якої – забезпечити повноцінну готовність студентів до їхньої майбутньої професійної діяльності.

Завданням навчальної практики здобувачів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» є набуття практичних навичок із:

- ✓ геодезичного знімання ситуації із застосуванням GPS-технологій;
- ✓ підготовки геодезичної та картографічної основи з проведеної зйомки;
- ✓ дослідження кадастрового зонування земель у межах обраної території за допомогою Публічної кадастрової карти [5] або програми kadastr.live;
- ✓ ідентифікація цільового призначення земель об'єктів Державного земельного кадастру відповідно до Класифікації видів цільового призначення земель (КВЦПЗ);
- ✓ робота з відомостями Державного земельного кадастру у модулі Національної кадастрової системи через електронні сервіси Державного земельного кадастру;

✓ робота з електронними сервісами земельного кадастру, отримання витягів із реєстрів сервісів: ПКУ, НГО, ДРП, ДЗК [3, с. 5].

Мета практики – закріплення студентами теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо застосування їх у виробничих умовах у сфері геодезії та землеустрою на сучасному етапі відповідно до ринкових земельних відносин.

Формування цілісного професійного мислення та вироблення конкретних фахових навичок майбутніх спеціалістів прямо залежить від удосконалення змісту освіти та структури професійної підготовки. Професійна компетентність досягається лише за умови індивідуально-творчої самореалізації особистості. Отже, індивідуалізація підготовки набуває статусу перспективного напрямку у професійній практичній підготовці та має бути імплементована на всіх етапах навчального процесу.

Критерії готовності до професійної діяльності [10] охоплюють такі аспекти:

- професійна свідомість;
- швидкість адаптації особистості у різних виробничих ситуаціях;
- доцільність практичних дій;
- рівень сформованості організаторських здібностей;
- комунікативні навички тощо.

Поєднання теоретичних і практичних знань та навичок під час навчальної практики, а також систематичність у змісті та методах навчання, забезпечують цілісність освітнього процесу. Як наслідок, здобувачі вищої освіти оволодівають ґрунтовними практичними та теоретичними знаннями з фахових дисциплін [7, с. 60].

Висновки. Професійна підготовка фахівців із геодезії та землеустрою під час навчальної практики – складна багатофункціональна система, метою якої є формування висококваліфікованого фахівця-професіонала. Навчальна практика відіграє важливу роль у мотивації майбутніх спеціалістів, сприяє оволодінню фаховими компетентностями та розвиває навички виконання пізнавальних, практичних і дослідницьких завдань. Для підвищення ефективності навчання організаційно-методичне забезпечення практичної підготовки потребує активного впровадження інноваційних технологій навчання.

Бібліографічний список

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 366 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua> (дата звернення: 15.02.2025).
2. Земельний кадастр: підручник / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, Є. С. Лавейкіна та ін., за заг. ред. М. Г. Ступеня. Львів, 2011. 309 с.

3. Нестеренко Г. Б. Методичні рекомендації для проходження навчальної практики з Навчальної геодезичної практики з GPS (частина GPS знімання) для студентів факультету землепорядкування та туризму здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій». База даних ЛНУП / Львівський національний університет природокористування. Факультет землепорядкування та туризму. Дубляни, 2024. 31 с.

4. Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» Кваліфікація: бакалавр з геодезії та землеустрою / Львівський національний університет природокористування. Факультет землепорядкування та туризму. Дубляни, 2021. URL: https://lnup.edu.ua/attachments/article/4389/LNUP_193_Bak_2021_OPP.pdf (дата звернення: 15.02.2025).

5. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету міністрів України від 17 жовтня 2012 р. за № 1051 / Законодавство України / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF%1122> (дата звернення: 15.02.2025).

6. Пересоляк В. Ю., Марухнич Т. Б., Лахощка Е. Я., Луцько В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Державний земельний кадастр» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітнього ступеня «бакалавр». *Навчально-методичні видання кафедри землепорядкування та кадастру / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2023.* URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/4328da1e-fabf-4e43-992e-c6efe2f36f88> (дата звернення: 15.02.2025).

7. Плющ В. М. Навчальна практика як компонент професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін. *Наукові записки ІДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки.* 2022. Вип. 204. С. 57–61.

8. Рейтинг університетів 2025 – G18 «Геодезія та землеустрій». Всі матеріали про Вступ 2026. *Education.ua – освіта в Україні.* URL: <https://www.education.ua/vstup/university-ranking/heodeziia-ta-zemleustrii/> (дата звернення: 15.02.2025).

9. Стандарт вищої освіти підготовки бакалаврів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 р. № 517. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/82457/#google_vignette (дата звернення: 15.02.2025).

10. Щука Г. П. Організація практичної підготовки майбутніх фахівців туристичної індустрії. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка.* 2010. № 16 (203). URL: https://tourlib.net/statyi_ukr/schuka3.htm (дата звернення: 15.02.2025).

11. Філософський енциклопедичний словник / ред.-упоряд. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnnyk.pdf (дата звернення: 15.02.2025).

Стаття надійшла 18.02.2025